

Naqqiut

(UKA 2022/109-mut saqqummiussissut UKA 2022/141-mut akissuteqaatissatut suliarineqarpoq)

Uunga siunnersuut: Soraarnerussutisiaqalernissamut aqqissuussinermut peqataasussaatitaaneq pillugu Inatsisartut inatsisaata allanngortinneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. Xx,xx.xxx 2022-meersoq

(Naliliineq, erseqqissaaneq aningaasartallu killiginik allanngineq)

(Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoq)

Soraarnerussutisiaqarnissamut aqqissuussinermut pinngitsoorani ilaanissaq pillugu Inatsisartut inatsisaata nr. 21, 28. november 2016-imeersup atorunnaarsinneqarnissaa pillugu siunnersuummik, kingusinnerpaamik UKA2023-mi, saqqummiussinissamut Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangaaffigisassaattut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Pele Broberg, Naleraq)

Saqqummiussissut aamma akissuteqaat

(Aningaasaqarnermut Naligiissitaanermullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerinnineq

Naalakkersuisut sinnerlugit soraarnerussutisiaqalernissamut aqqissuussinermut peqataasussaatitaaneq pillugu Inatsisartut inatsisaata allanngortinneqarnera pillugu Inatsisartut inatsisaattut siunnersuut saqqummiuppara.

Saqqummiussissut aamma soraarnerussutisiaqalernissamut aqqissuussinermut peqataasussaatitaaneq pillugu inatsisartut inatsisaat nr. 21 28. november 2016-imeersup atorunnaarsinneqarnissaanut kingusinnerpaamik UPA2023-mi, saqqummiussinissamik Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuummut akissuteqaataavoq.

2022-mut aningaasanut inatsimmik isumaqatigiissuteqarnermut atatillugu soraarnerussutisiaqalernissamut aqqissuussinermut peqataasussaatitaaneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nalilersorneqassasoq aalajangerneqarpoq. Peqatigisaanik oqaasertaliussatigut malittarisassat ilai oqilisaavigineqarput.

Nalilersuinermi Inatsisartut inatsisaannik atulersitsinermut atatillugu kukkusoqarsimanera paasinarsivoq. Kukkussutit assigiinngitsut siunnersuutip nassuiaataani erseqqinnerusumik nassuiarneqarput. Uanili ilinniarfigisariaqakkavut marluk erseqqissaateqarfigisavakka.

Malittarisassanik nutaanik atulersitsinitsinni paasissutissat pigisatta pitsaasuusarnissaat pingaaruteqartoq ilikkartariaqagassatta siullersaraat. Innuttaasut suliffeqarfiillu

paasissutissanik nassitsisussaattillugit, siusissukkulli iliuuseqarluta paasissutissat qanoq nassinneqartarnissaannik, taakkulu aalajangerneqartussanik qanoq pingaaruteqartiginerannik paasinnitsitsilluta qulakkeerinnissaagut.

Iikkartariaqagassap aappaa tassaavoq malittarisassanik nutaanik akuersinitsinni suliassap ineriartortinnissaanut atuutlernissaanullu naammattumik piginnaasalinnik sulisoqarnissaq qularnaarisarnissarput. Malittarisassanik nutaanik akuersineq ajornaatsuararsuuvoq, sulisulli IT-mi atortorissaarutinik atorineqarsinnaasunik suleriaatsinillu, malittarisassanik ulluinnarni atuussinnaangortitsisunik ineriartortitsisinnaanerit, iluatsitsinissamut pingaaruteqarluinnarput.

Kalaallit Nunaanni Naatsorsueqqissaartarfiup innuttaasut 70-it sinnerlugit ukiullit 63 procentiisa missaat saniatigut inuussutissarsiornermit isertitaqartut naatsorsorpaa. Kisitsit qaffasippoq. Soraarnerussutisiiallit soraarnerussutisiaminnik ilassusiisariaqarpata tamanna inuiaqatigiinni ajornartorsiutaasinnaavoq.

Aappaatigullu soraarnerussutisiamik aaqqissuussinermik ima akisutigisumik, allaat inuiaqatigiinni suliassat pingaarutillit allat, soorlu ilinniartitaanermik sumiginnaatitsisumik peqarnissatsinnut ajoraluartumik akissaqanngilagut.

Soraarnerussutisiaqalernissamut aaqqissuussinermut peqataasussaataaneq siunissami utoqqalillutik soraarninngortussat, utoqqalinersiutai ilassuserumallugit sulisariaqannginnissaannik qularnaarinissamut sakkussaavoq pingaarutilik. Inuit soraarnerussutisiatigut katersaat amerlanerusut qaffasinnerusullu utoqqalinermit soraarnerussutisianut aaqqissuussinermik taamak pisortat aningaasaqarnerannut akisutigisup ilungersunartuanut annikinnerulersitsissaaq.

Nalilersuinerutaaq malittarisassanik oqilisaassutit 2022-mut aningaasanut inatsisikkut oqaasertaliussatigut atulersinneqartut, allannguutinik ataasiakkaanik erseqqissaassutitalerlugit inatsimmut ilanngunneqarnissaannik siunnersuuteqarneq inerneraa. Tassungalu atatillugu siunnersuut, tassungalu nassuiaatit innersuussutigaaq.

Naleqqap soraarnerussutisiaqalernissamut aaqqissuussinermut peqataasussaataanermi inatsisit atorunnaarsinneqassasoq siunnersuutigaa, tamatumalu saniatigut inatsit inuiaqatigiinni naligiinngitsumik eqquisoq, pingaarnermik SIK-mi ilaqutariinnik ilungersortitsinerulertoq taallugu.

Naalackersuisut aallaqqaasiullugu Naleqqap aalajangiinissamut siunnersuummut paasinerluineranut naqqueerussuppoq. Sulisut SIK-p isumaqatigiissutaanni ilaasut soraarnerussutisiaqalernissamut aaqqissuussinermut peqataasussaataanermi inatsit apeqqutaatinnagu soraarnissaminnut nammineerlutik ileqqaagaqarput. Tamanna SIK-p piumasaa naapertorlugu sulisitsisup SISA-mut soraarnerussutisianik akiliineratigut pivoq. Innuttaasut isumaqatigiissuteqarnatik sulisut, naak SIK-mi sulisutut aningaasarsiorutigaluarlutik ileqqaagaqarnissamut qulakkiivigineqanngillat. Innuttaasut

taakkorpiaapput tassa soraarninngorunik Inatsisartut Inatsisaannit ikorfartorneqartussat. Inatsit, innuttaasut taakku SIK-mi sulisutut assinganik soraarnerussutisiaqarnissami peqataasussaataitanermi aqqissuussamut akilersuisarnissaat qularnaarppaa. Tamanna aamma isumaqarpoq, innuttaasut isumaqatigiissuteqarnatik sulisut utoqqaligunik isumannaatumik aningaasaqarluarnissaat qularnaarneqartoq, tamannalu atugarissaarnissamut pingaarpoq.

Eqqaassutigilaassavara Aningaasaqarnermut Siunnersuisoqatigiit, GrønlandsBankenip pisortaa aamma SISA-p ataatsimiititaliaanut siulittaasua tamarmiullutik Kalaallit Nunaanni annertunerusumik ileqqaagaqarneq pitsaasutut oqaatigaat. Taakkulu tamarmik, soraarnerussutisiaqarnissamut aqqissuussamut inatsit atorunnaarsinneqarnissaa pissanngitsoq siunnersuutigaat.

Nunarput inuit katitigaaneratigut annertuumik allannguuteqalerpoq. 2040 tikikkutsigu ullumimut sanilliullugu inuit 65-inik ukiullit 3000-it missaaniilissapput. Tamanna isumaqarpoq, pisortanit soraarnerussutisianut, peqqinnissamut aamma utoqqarnik sullissinermut aningaasartuuteqarnermik nassataqassasoq. Tamatumani ajornartorsiummik soraarnerussutisiaqalernissamut aqqissuussinermut peqataasussaataitaneq ikorfartuutissatut pingaaruteqarpoq, tassami aqqissuussap soraarninngortut inuussutigisinnaasaminnik ileqqaagaqarnissaat qularnaassammagu. Tamanna ataasiakkaap utoqqaat illuanni toqqissisimasumik najugaqarneranut aamma inuiaqatigiit aningaasaqarneranut qularnaarivoq.

Soraarnerussutisiaqalernissamut aqqissuussinermut peqataasussaataitanermut taarsiullugu, akileraarut ingerlaartumik annertuumillu qaffanneqarnerat imaluunniit inuiaqatigiit, minnerunngitsumillu meeqqat inuusuttullu, atugarissaarnerannik sipaaruteqarneq periarfissaapput. Inatsisartut ajornartorsiut tamanna Naleqqap siunnersuutaata ullumi oqallisiginerani oqallisigisariaqarpaat.

Oqaatigineqareersutut inatsisissatut siunnersuutip ukiakkut 2016-imi saqqummiunneqarnerani soraarnerussutisiaqarnissamut ileqqaakkavut ilaatigut Danmarkimut, Savalimmiunut aamma Islandimut sanilliullugit appasippallaarput. Taamani nunani taakkunani ileqqaakkat Kalaallit Nunaannit pingasoriaammik qaffasinnerupput.

Inatsit atulersinneqarnerani, Verdenbankenip ileqqaagaqarnissamut aqqissuussat arlalinnik tunngaveqarlutik soorlu namminersortunit aamma pisortanit aningaasalersorneqarlutik aqqissorneqassasut siunnersuutigaa, taamaasilluni ataatsimut isigalugu utoqqaat piitsunngornissaat akiorneqassammat aamma soraarnerussutisiallit isertitaqarnermut tunngaviat suliffillit isertitaannut sanilliullugu appasippallaannginnissaat qularnaarlugu.

Soraarnerussutisiaqalernissamut aqqissuussinermut peqataasussaataitanermut inuiaqatigiit aamma utoqqalinerani atugarissaarnerannut qularnaarinissamut pingaaruteqarpoq. Naleqqap siunnersuutigisaattut inatsit atorunnaarsinneqarpat, tamanna kukkunerujussuussaaq.

Pisariaqarpoq aamma taassallugu, soraarnerussutisiaqalernissamut aqqissuussinermut peqataasussaataitanermut aamma sillimmasiinernut aqqissuussat ilaatinneqartartut.

Assersuutigalugu sulisinnaajunnaarnermi sillimmasiinertaqarpoq aamma pinartumik nappaateqarnermi aningaasaliisoqartarluni.

GrønlandsBankeni aamma SISA qarasaasiatigut soraarnerussutisiaqalernissamut aaqqissuussinermut peqataasussaataitanermut ikorfartuissussanik annertuumik aningaasaliipput. Taamaasiorput, politikerit nunatsinni innuttaasut utoqqalinissaat ilumorsaarlutik qularnaassallugu inatsimmik atulersitsisut tatigalugit.

Taamaammat soraarnerussutisiaqalernissamut aaqqissuussinermut peqataasussaataitanermut inatsisartut inatsisaat nr. 21 28. november 2016-imeersup atorunnaarsinneqarnissaanut Naalakkersuisut, kingusinnerusukku UPA2023-mi, peqquneqarnissaat pillugu inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut itigartinneqassasoq inassutigaa.

Ilutigalugulu soraarnerussutisiaqalernissamut aaqqissuussinermut peqataasussaataitanermut Inatsisartut Inatsisaata allanngortinneqarnera pillugu Inatsisartut Inatsisaattut siunnersuut akuersissutigineqassasoq inassutigalugu.

Naggasiullugu Inatsisartut Inatsisaata allanngortinneqarnera pillugu Inatsisartut Inatsisaattut siunnersuut Inatsisartunut suliaannngortippara.